

Van verzorgings- tot politiestaat

Luc Bonneux is epidemioloog
beeld: Keke Keukelaar

Onlangs stelde een Belgische senator en huisarts voor om ouders te verbieden nog langer te roken in het bijzijn van hun kinderen. Hij ontkende uiteraard dat de naderende verkiezingen daarmee wat te maken hadden. Toch leek hij niet triest met de uitgebreide media-aandacht, al waren de persreacties vaak vernietigend. Hij heeft een punt. De overmaat van doden door passief roken blijft gelukkig beperkt tot overschatte berekeningen. Geen paniek, het is maar statistiek. Maar bij jonge kinderen is de ernstige gezondheidsschade door passief meeroken goed onderbouwd. De senator haalde er een boel jurisprudentie bij die toont hoe de staat kinderen wil beschermen, ook tegen de eigen ouders. Hij heeft gelijk. Er zijn echter drie grote tegenwerpingen: waar houdt het op, hoe ga je deze wet afdwingen en is dit allemaal wel gezond voor de ouder-kindrelatie?

Waar houdt het op? Na tientallen jaren de niet-roker te hebben getergd met hun smerige stinkstokken, krijgt de roker de rekening gepresenteerd. Het is steeds gemakkelijker voor politieke opportunisten om op de kap van rokers te scoren. Zwaarlijvigheid bij kinderen is echter zeker zo ernstig als gezondheidsprobleem. Je hoeft ook geen rookdetectors in de huiselijke kamer te instal-

leren: wegen op school is voldoende. Als je kind boven een bepaald gewicht scoort, komt de kinderbescherming in actie.

En zo kun je heel veel gezondheidsrisico's verzinnen die kinderen lopen door hun ouders. Geboren worden in een gezin met sociale achter-

stand is nog altijd het allerergste wat een kind kan overkomen. Zweden steriliseerde daarom minderbegaafden. Dat was niet uit kwaadaardigheid, maar uit oprechte bezorgdheid over het lot van mogelijke kinderen. De verzorgingsstaat onttaardt snel tot politiestaat.

Een tweede punt is de afdwingbaarheid. Kleuters vertellen honderduit, wat als zij vertellen dat hun moeder thuis stinkstokken rookt. Moet je dat dan aangeven, zodat ze kan worden heropgevoed? Of ouders die met het rokertje in de hand op heter-

daad worden betrapt. Moeten zij op strafkursus? Krijgen zij boetes, werkstraf, gevangenisstraf? Slecht afdwingbare wetten leiden tot willekeur, waarbij de ouders met een sociale achterstand steeds meer gelijk zijn voor de wet dan zij die een lange sociale arm hebben. De kinderbescherming lijkt momenteel te zijn overvraagd. Hoe groot moet deze dienst zijn, hoeveel mensen moet ze tellen, en hoe groot zal de schade zijn door de te vrezen ambtelijke overijver?

Een derde punt is de gezondheid van ouder-kindrelatie. Een aantal jaren van mijn leven heb ik doorgebracht in een streek waar één op de drie kinderen zijn vijftiende jaar niet zou beleven. Onze grote bezorgdheid om de gezondheid van onze kinderen, levend in een vrijwel risicoloze wereld, staat in scherp contrast met de onbezorgde en vrolijke omgang van ouders met kinderen van wie een derde de volwassen leeftijd niet bereikt. Het onbekende is angstaanjagender dan het bekende. De onzichtbare straling van mobieltjes maakt veel banger dan de telefonerende bestuurder, al is die laatste echt gevaarlijk. In onze angstige verbeelding wordt de komende griep-pandemie erger met de dag dat de echte pandemie wegblijft. Het natuurlijke verbond tussen ouders en kinderen is echter oud en gepolijst door miljoenen jaren evolutie. Doorgaans houden ouders daarom zielsveel van hun kinderen en loopt het allemaal goed af. Het is verstandiger in de natuurlijke ouders te vertrouwen. Politiek en staat blijven best uit de huiskamer weg, tenzij in die extreme gevallen waar het echt niet anders kan.

Wat als kinderen vertellen dat hun moeder stinkstokken rookt?